

ГАЛИЦЬКА САГА

Петро Лущик

**МАЙБУТНЯ
СИЛА**

Роман

Харків
«ФОЛІО»
2021

.....

Пролог

«Тільки повне усунення всіх окупантів з українських земель відкриє можливості для широкого розвитку української нації в межах власної держави».

*Із відозви Першого Конгресу ОУН
02.02.1929 р.*

Двоє чоловіків стояли біля крайки ставка і зачаровано дивилися на плесо води. По ньому величаво плавали з півдюжини чорних лебедів. Вони майже не зважали на нечисленних глядачів — переважно дітей, які залюбки кидали їм куплений тут же хліб.

— Ніяк не можу звикнути до віденської зими! — говорив Євген Коновалець. — Знаєте, Ріхарде, я вже починаю забувати справжню галицьку зиму! Пам'ятаю, вдома, бувало, за ніч насипе стільки снігу, що ми з братами у ньому бавилися в хованки.

— В Альпах також є сніг! — почав Ріко Ярій, але Коновалець махнув рукою.

— Не те! — сказав він. — Тут все якесь штучне! Здається, навіть сніг штучний! Рік тому я був у Швейцарії, а тоді, як ви знаєте, там проходили Олімпійські змаги¹. Дивився...

— І за кого переживали? — хитро поцікавився Ярій.

Євген Коновалець усміхнувся.

— Та не за Польщу, певно! — заспокоїв він. — За свою Литву, бо я є литовський громадянин. Зрештою, там і вибирати не було з чого! Литовець був один, голендрував на шляйфах². Ніц, певно,

¹ Йдеться про Другі Зимові Олімпійські ігри.

² Голендрувати на шляйфах — кататися на ковзанах. Тут — ковзанярський спорт.

не виграв, а потім і взагалі відмінили останній старт — лід розтопився! Так литовець і вернув додому без медалі!

— Поляки тоже!

— Так їм і треба!

Коновалець деякий час спостерігав за лебедями.

— Навіть боюся загадувати, коли знову зможу отак відпочити, — задумливо сказав він.

Ріко Ярий на це нічого не відповів. Він, як ніхто інший, знав про ту титанічну роботу, що її провів Командант Української Військової Організації, щоб сьогодні отак зібратися тут, у Відні. Цьому дню передували дві конференції — спочатку в Берліні, а минулого року у Празі. Саме там, а не сьогодні, і були вироблені засадничі основи майбутньої організації, саме там були зламані списи розбіжностей та різних поглядів на майбутнє, щоб тут, у столиці Австрії, просто констатувати факт створення нової організації. Навіть щодо її назви не було суперечок. Розуміючи, що слово «військова» може відштовхнути від неї не тільки західні уряди, але, що важливіше, простих людей у галицький селах та містах, було вирішено обмежитися нейтральною, але, тим не менше, навіть більш вдалою назвою: Організація Українських Націоналістів.

А сьогодні на чверть на одинадцятую розпочалося засідання. Після того як обрали президію, затвердили порядок роботи, були заслухані доповіді. Євген Коновалець виступив із доповіддю «Сучасне становище на українських землях». Крім нього, своїм баченням майбутнього Організації поділилися Дмитро Андрієвський, з котрим Ріко Ярий зустрічався у Берліні на першій Конференції Українських Націоналістів, та журналіст декількох українських газет Зенон Пеленський. Перший день видався дуже насиченим та стомливим, тому Ріко здивувався, коли після засідання Євген Коновалець запропонував йому пройтися Віднем.

Знав Ріко й інше, не таке явне. Євген Коновалець довгий час не згоджувався на пропозицію об'єднати розрізнені й розкидані Європою українські організації, хоч внутрішньо відчував, що УВО вже віджила своє. Вже давно потрібно переходити на вищий щабель, але Командант, розуміючи, що це неминуче призведе до ліквідації

його творіння, не спішив з остаточним рішенням. Лише переговорюючи з лідерами усіх націоналістичних спілок, які виявили бажання об'єднатися для подальшої боротьби, Коновалець прийняв остаточне рішення. Ба більше того, саме він запропонував лідеру Легії українських націоналістів — чи не найбільшій після УВО організації — Миколі Сціборському стати його заступником. Питання про Голову навіть не обговорювалося. Ним неодмінно мав бути Євген Коновалець. Ні в кого не було сумнівів, де проходитиме конгрес. Готель на Кантгассе, 3 вибрано не випадково: саме там жила більшість делегатів конгресу. До того ж власник готелю приязно ставився до своїх постійних пожителів, адже деякі проживали тут уже декілька років.

Місце проведення першого установчого конгресу було вибрано не випадково. Звичайно, ніхто не дозволив би їм зібратися на території Польської держави. Це було виключено із самого початку. Не хотілося підводити і чехословацького президента Масарика, адже він і без того мав неприємності із Варшавою. Берлін відкинув сам Євген Коновалець. Це було дивно, адже саме в столиці Німеччини він проживав. На запитання Ярого, чому не підходить Берлін, Командант УВО відповів, що і так вже його звинувачують у підтримці лише однією державою, а той факт, що нова українська організація постане саме в Німеччині, аж ніяк не піде їй на користь, особливо тепер, коли країну буквально колотить ізсередини.

Неначе прочитавши його думки, Євген Коновалець поцікавився:

— Ви читали книгу такого собі Гітлера?

— «Майн Кампф»? — перепитав Ріко Ярій. — Певно, читав. Ще тоді, коли вона називалася «Чотири з половиною роки боротьби проти брехні, дурості і підступності». А чому ви запитали?

— І як вона вам?

Ріко невизначено знизав плечима.

— Не думаю, що йому щось вдасться втілити в життя! Надто все переходить розумні межі сприйняття.

— А що ви розумієте під розумними межами? Приєднання до Німеччини Австрії?

— Та хоча б!

— Ріхарде, та це несерйозно! — скривився Коновалець. — Не мине й десяти років, як австрійці самі попросять, щоб їх приєднали до Німеччини! Але мене інше хвилює: слова Гітлера про слов'янську расу. Для нього ми — представники нижчої раси, унденменшен. «Коли ми говоримо про завоювання нових земель в Європі, ми, звісно, можемо мати на увазі в першу чергу тільки Росію та підвладні їй прикордонні держави». Здається, я правильно процитував слова пана Гітлера. Ось тому ми й маємо поволі залишити Німеччину.

— Ви так говорите, неначе переконані, що Гітлер прийде до влади! — засумнівався Ріко Ярій. — Та він навіть не німець!

— Ви забули, що австрійці самі попросяться до Німеччини!

Ні Ріко Ярій, ні сам Євген Коновалець не знали наскільки пророчими будуть ці слова! До поки що неймовірного аншлюсу Австрії залишилося якихось дев'ять років!

За дивним збігом Євгенові Коновальцю судилося прожити стільки ж!

.....

Зміст

МАЙБУТНЯ СИЛА

1929	7
1930	43
1931	99
1932	145
1933	201
1934	273
Історичні особи, які зустрічаються на сторінках книги	310
Історична довідка	312
Словник галицького діалекту	314